

Nee mama,

ik wil geen kus!

Wanneer en hoe begin je met seksuele voorlichting? Het is een vraag die veel ouders en professionele opvoeders bezighoudt. Belangrijk, want bewust bezig zijn met seksuele opvoeding draagt bij aan het verhogen van de weerbaarheid van een kind. Dit aspect van de opvoeding verdient al aandacht vanaf de babytijd, ook om misbruik voor te zijn.

Naomi Dessaur

Velen bereiden kinderen pas tegen de tijd dat de puberteit begint voor op het seksuele verkeer. Dat is veel te laat. Gewone seksualiteit en intimiteit spelen een rol gedurende de hele opvoeding. Het is dan ook belangrijk om al op jonge leeftijd te spreken over gewone seksualiteit en het aangeven van grenzen. Als ouders en professionals net zo gewoon gaan spreken over een vagina of penis als over een knie of elleboog, dan leren we kinderen man en paard te noemen. Dat is belangrijk, want we willen

dat een kind zich niet schaamt voor het eigen lichaam en het juist goed leert kennen. Op die manier gaat het herkennen wanneer seksualiteit of intimiteit eng of vervelend is.

Schaamte opzij zetten

De seksuele ontwikkeling bij kinderen begint al op zeer jonge leeftijd. Het is bijvoorbeeld niet ongebruikelijk als een kleuter seksueel gedrag vertoont door het oprijden tegen een knuffel in de klas. Met een reactie als 'hè bah, doe dat eens niet'

geef je het signaal dat het eigen lijf vies is. Het is helemaal niet erg wanneer een kind geniet van het eigen lijf en opgewonden raakt; wel is het goed om te vertellen dit niet in de klas maar thuis in een privé-omgeving te doen. Het is belangrijk om onze schaamte opzij te zetten. Als ouders en professionals op een gewone manier over seksualiteit kunnen praten, geven we kinderen het vertrouwen dat ze altijd bij ons terecht kunnen als ze vragen of problemen hebben.

Zeg néé tegen seksueel misbruik

Voor professionals die méér willen doen om kinderen te helpen, schreef Naomi het e-book 'Zeg néé tegen seksueel misbruik'. Het boek bevat niet alleen praktische tips over het signalen van seksueel misbruik en het voeren van een gesprek, maar ook over de meldcode en het vlaggensysteem.

Het e-book kun je gratis downloaden op <http://dessaurtrainingen.com/gratis-e-book/>

Houvast

Begrijpen kinderen eenmaal wat normaal is, dan kunnen ze ook adequater reageren op dat wat niet normaal is. Neem een kind dat opeens aan zijn moeder laat weten geen kus te willen voor het slapen gaan. Dit kan voor een moeder wat frustrerend zijn, maar daarnaast ook een mooie

'Leg altijd uit waarom je het gesprek voert en leg direct je zorg op tafel'

aanleiding zijn voor een gesprek over de baas zijn over de eigen kusjes. Wat ook kan is dat het kind een onaangename kuservaring of meer heeft meegemaakt. Veel professionals vinden het echter lastig om te bepalen wat normaal seksueel gedrag is en wat niet. Het gaat er bijvoorbeeld om dat je herkent wat leeftijds- of ontwikkelingsadequaat gedrag is.

Wat normaal is voor een kind van vier, is anders dan voor een kind van

acht of soms voor kinderen met een beperking. Het vlaggensysteem biedt een professional houvast. Aan de hand van zes criteria kun je seksueel gedrag van kinderen duiden. Bijvoorbeeld: is er sprake van wederzijdse toestemming of niet? Aandachtspunt is ook of het gedrag in de context past. Hoe meer we begrijpen over dit gedrag, hoe eerder we problemen kunnen signaleren en hoe makkelijker we een gepaste reactie kunnen geven aan kinderen en/of hun ouders.

Draai er niet omheen

Zorgprofessionals hebben een belangrijke taak in het herkennen van misbruik, iets wat juist op jonge leeftijd veel vaker voorkomt dan menigeen denkt. Het bespreekbaar maken kan het begin zijn van een oplossing. Het is daarom belangrijk om in de baby-, dreumes- en peutertijd er niet omheen te draaien. Artsen, therapeuten, begeleiders, pedagogisch medewerkers, verpleegkundigen of maatschappelijk werkers vinden het vaak lastig om het juiste moment te bepalen voor zo'n gesprek. En dat is logisch: er ligt vaak een bepaalde agenda die je wilt afwerken. Het is

belangrijk om dan toch in te spelen op wat er gebeurt. Neem een kind dat uit enthousiasme de huisarts een zoen geeft. Aandoenlijk natuurlijk, maar pak dan je kans en leg uit dat niet iedereen altijd een kusje wil.

Misbruik

Bij zorgelijk gedrag is het des te belangrijker om het gesprek aan te gaan, maar dit moet wel heel zorgvuldig worden gevoerd. Dat betekent bijvoorbeeld dat je helder en transpa-

rant bent. Leg uit waarom je het gesprek voert en leg direct je zorg op tafel. Benoem de zorgen ook concreet en draai er vooral niet omheen. Dat geeft het kind of de ouder duidelijkheid en een gevoel van veiligheid. Stel open vragen en geef de ander de ruimte om na te denken door stiltes te laten vallen, emoties te laten komen en te vertellen. Misschien geeft een kind niet direct alle antwoorden, maar het voelt zich gezien, gehoord, erkend en serieus genomen. Later kan dit net het verschil maken om bij jou of een ander wél zijn of haar verhaal te doen.

Zo'n zorggesprek voeren is best lastig, maar iedereen kan het leren. Daarom is mijn hartenkreet aan elke (professionele) opvoeder: verdiep je in de seksuele ontwikkeling van kinderen en praat erover wanneer je je zorgen maakt. Op die manier kunnen we ervoor zorgen dat een hele generatie kinderen seksueel weerbaar en in veiligheid opgroeit.

auteursinformatie

Naomi Dessaur (www.dessaurtrainingen.nl), eigenaar van Dessaur Trainingen, traint professionals die met kinderen of ouders werken in het vroegtijdig herkennen, signaleren en stoppen van kindermishandeling. Zij ontwikkelde de DESSAUR-methode als leidraad voor elk zorggesprek. Ook is zij verbonden aan Stichting Kind en Seksualiteit: www.kindenseksualiteit.nl.